

ARKIV

BUSKERUD FYLKESKOMMUNE

3020 Drammen

Besøksadresse: Hauges gate 89

Telefon 32 80 85 00

KULTURADMINISTRASJONEN

Telefax: 32 80 86 72

Universitetet i OSLO

IAKN

Frederiks gt. 3

0164 OSLO

Vår dato:
08.07.1996

Vår ref.:
2361 /96-ilgl/-

Deres dato:

Deres ref.:

INST. FOR ARKEOLOGI KUNSTHISTORIE OG NUMISMATIKK	
Universitetet i Oslo	
Saksb.:	Kopi:
JHL	17 JUL 1996
Ark.:	0605
Saksnr.:	96/4269 Dok. nr.:
	001

REGISTRERING AV BOLIGPLAN I OMRÅDET MELLOM E-16 OG MONSERUDVEIEN, RINGERIKE KOMMUNE

Det vises til telefonsamtaler med Jan Henning Larsen og til vedlagte registreringsrapport.

Vi ber om vurdering av hvorvidt de aktuelle formasjonene er fredede kulturminner eller naturdannelser.

Med hilsen

Geir Helgen

Fylkeskonservator

Inger Liv Gøytill Lund

arkeolog.

Vedlegg: registreringsrapport
kartkopi med avmerkinger

Kopi: Riksantikvaren
Plan -og næringskontoret, Buskerud fylkeskommune

naturformasjoner som er dannet i forbindelse med elva. Et endelig svar på dette, vil det være best å finne i samråd med kvartærgeolog, og eventuelt prøvegravning og sjakting i gravhaugene.

Problemet blir i tilfelle å forklare de store kratrene i haug nr. 6 og 7, og i den tidligere utgravde haugen som lå i mellom disse. Mest sannsynlig er dette fangstgroper for elg. Sammen med gropen reg. nr. 12, og muligens også reg. nr. 11 kan disse tilsammen danne et fangstanlegg. Reg. nr. 12 er da i tilfelle gjenbrukt som kullgrop, noe som er ganske vanlig.

KP.

1. Haug. Trolig dannet ved graving i området ved nyere tid
- 2-8. Haug. Registrert som gravhauger
9. Kullgrop (mulig fangstgrop)
10. Haug (meget usikker)
11. Grop (svakt markert)
12. Grop (uten kull, mulig fangstgrop)
- 13-15. Haug. Registrert som gravhauger
16. Kullgrop.
17. Eldre veg

UNIVERSITETET
I OSLO

0605
ARKIV

KOPI

Buskerud fylkeskommune
Kulturadministrasjonen
Haugesgt. 89
3020 Drammen

Deres ref.: 2361/96-ilgl- 2

Vår ref.: 96/4269 JHL 2

**INSTITUTT FOR ARKEOLOGI,
KUNSTHISTORIE OG NUMISMATIKK**

Oldsaksamlingen med Vikingskipshuset

Frederiks gate 3

0164 Oslo

Besøksadresse

Frederiks gate 2

Telefon: 22 85 93 00

Telefaks: 22 85 95 24

Oslo 13. november 1996

**VURDERING AV REGISTRERTE GRAVFELT, F66.426.704 R01 OG R02
REGISTRERING AV BOLIGPLAN I OMRÅDET MELLOM E16 OG
MONSERUDVEIEN
TANBERG ØVRE, 38/1, HVERVEN, 43/1, OG TRØGSTAD, 44/25,
RINGERIKE KOMMUNE, BUSKERUD**

Institutt for arkeologi, kunsthistorie og numismatikk, Universitetets Oldsaksamling, viser til Deres brev av 8. juni 1996, samt befaringer og telefonsamtaler.

Buskerud fylkeskommune ber om vurdering av om de registrerte gravfeltene mellom E16 og Monserudveien (F66.426.704 R01 og R02) er automatisk fredete kulturminner (jfr. lov om kulturminner av 9. juni 1978, § 4, bokstav j) eller naturformasjoner. Vi beklager at vi på grunn av behov for flere befaringer og arkivundersøkelser ikke har hatt anledning til å avgi uttalelse før nå.

Universitetets Oldsaksamling ble gjort kjent med saken gjennom befaring med Knut Paasche den 11. juni 1996. Senere er det som ledd i saksbehandlingen foretatt befaringer 2. september 1996, 13. september 1996 og 6. november 1996 med flere eksperter fra Universitetets Oldsaksamling. Videre er det foretatt fornyet befaring med Buskerud fylkeskommune ved Knut Paasche den 14. oktober 1996.

På grunnlag av de vurderinger som er gjort i felt, og foreliggende rapporter om utgravninger i området mener Universitetets Oldsaksamling at det er lite sannsynlig at selve haugformasjonene er gravhauger. Det er imidlertid nødvendig å avklare dette gjennom utvidete registreringer med maskinell sjakting (prøvegravninger).

I området er det en rekke groper knyttet til utmarksbruk. Et flertall av disse er kullgroper som er automatisk fredet i medhold av kulturminnelovens § 4, bokstav b. Nedgravningene i midten av noen av haugene kan være andre typer utmarksforminner, for eksempel fangstgroper slik som foreslått i rapport ved Knut Paasche av 19. juni 1996. I så tilfelle er de også fredet, jfr. kulturminnelovens § 4, bokstav c.

Da det er ønske om å fremme utbyggingsplan for området, mener IAKN, Universitetets Oldsaksamling, at det som ledd i registreringen må foretas maskinell sjakting av flere av haugdannelsene og nedgravningene i området. Arbeidet bør ut fra samarbeidsplikten foretas i samarbeid mellom Buskerud fylkeskommune og Universitetets Oldsaksamling.

Etter vårt skjønn bør en slik maskinell prøvegravning foretas så snart som mulig selv om det skulle være frost og ligge snø i området. Det vil være tale om enkle undersøkelser innen rammen av en dag for å bringe klarhet i hvilke formasjoner som er automatisk fredete kulturminner.

Med hilsen

Egil Mikkelsen
museumsleder

Jan Henning Larsen
forsker

Kopi: Riksantikvaren
Plan- og næringskontoret, Buskerud fylkeskommune
Ringerike kommune, Tekniske tjenester
Provagruppen, v/ Magne Omsrud

UNIVERSITETET
I OSLO

0605
ARKIV

Buskerud fylkeskommune
Kulturadministrasjonen
Haugesgt. 89
3020 Drammen

KOPI

**INSTITUTT FOR ARKEOLOGI,
KUNSTHISTORIE OG NUMISMATIKK**

Oldsaksamlingen med Vikingskipshuset

Frederiks gate 3
0164 Oslo

Besøksadresse
Frederiks gate 2

Deres ref.: 2361/96-ilgl-
Vår ref.: 96/4269 JHL -3

Telefon: 22 85 93 00
Telefaks: 22 85 95 24

Oslo 10. desember 1996

**REGISTRERTE GRAVFELT, F66.426.704 R01 OG R02
PLAN OM BOLIGFELT I OMRÅDET MELLOM E16 OG MONSERUDVEIEN .
TANBERG ØVRE, 38/1, OG TRØGSTAD, 44/25
RINGERIKE KOMMUNE, BUSKERUD**

Institutt for arkeologi, kunsthistorie og numismatikk (IAKN), Universitetets Oldsaksamling, viser til Deres brev av 8. juli 1996, befaringer med Knut Paasche den 11. juni og 14. oktober 1996, vårt brev av 13. november 1996 samt telefonsamtale med Inger Liv Gøytil Lund 28. november 1996.

I brevet av 13. november 1996 pekte vi på at det var lite sannsynlig at de registrerte haugene var gravhauger, men at det var nødvendig å avklare dette gjennom utvidet registrering med maskinell sjakting (prøvegravning). Vi foreslo at denne prøvegravningen ble foretatt i samarbeid mellom Buskerud fylkeskommune og Universitetets Oldsaksamling.

I telefonsamtalen 28. november 1996 anmodet Inger Liv Gøytil Lund om at IAKN, Universitetets Oldsaksamling, foretok den nødvendige prøvegravningen.

Etter avtale med grunneieren, Carl August Mohn, ble prøvegravningen utført den 3. desember 1996. Mohn stilte gravemaskin med fører til disposisjon ved undersøkelsen.

Prøvegravningen omfattet bare haugdannelsene mellom E16 og Monserudveien, mens haugene på sydsiden av Monserudveien ikke ble vurdert. Det ble lagt sjakter i haugene nr. 1, 2, 3 og 6 på vedlagte kart, stemplet og datert 10. desember 1996.

Profilene gjennom disse haugene viste at de er naturdannelser. Trolig dreier det seg om elveavsetninger. Haugene 4 og 5 er av samme type som de øvrige haugene, og selv om de ikke ble undersøkt, tyder forholdene på at også disse er naturdannelser.

I haug 1 var det en nedgravning med tverrmål 5 m og dybde 1 m. Da det kunne herske tvil om dette var en grop knyttet til utmarksbruk, for eksempel fangstgrop, ble denne snittet. Det ble ikke påvist spor som tydet på at gropen var et automatisk fredet kulturminne. Trolig må gropen forklares ved at haugene har vært oppfattet som gravhauger, og at det dreier seg om forsøk på

plyndring.

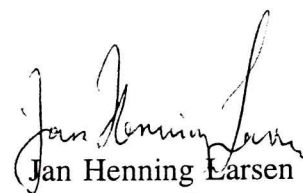
Konklusjon blir at alle haugene 1-6 er naturdannelser, og at deres status som automatisk fredete kulturminner dermed er å anse som opphevet.

Vi vil senere oversende rapport om undersøkelsen.

Med hilsen

Egil Mikkelsen
museumsleder

Jan Henning Larsen
forsker

Kopi: Riksantikvaren
Buskerud fylkeskommune, Plan- og næringskontoret
Ringerike kommune, Tekniske tjenester
Provagruppen, v/ Magne Omsrud, Kongensgt. 13, 3500 Hønefoss
Carl August Mohn, Chefsgården Tanberg, 3500 Hønefoss
NIKU, ØK-enheten

0605

UNIVERSITETET
I OSLO

ARKIV

Buskerud fylkeskommune
Kulturetaten
Fylkeshuset
3020 Drammen

INSTITUTT FOR ARKEOLOGI,
KUNSTHISTORIE OG NUMISMATIKK

Oldsaksamlingen med Vikingskipshuset

Frederiks gate 3

0164 Oslo

KOPI

Besøksadresse

Frederiks gate 2

Deres ref.: 2361/96-ilgl-

Vår ref.: 96/4269 JHL -4

Telefon: 22 85 93 00

Telefaks: 22 85 95 24

Oslo 14. desember 1998

**RAPPORT OM PRØVEGRAVNING AV REGISTRERTE GRAVFELT, F66.426.704
R01 OG R02
PLAN OM BOLIGFELT I OMRÅDET MELLOM E16 OG MONSERUDVEIEN
TANBERG ØVRE, 38/1, OG TRØGSTAD, 44/25,
RINGERIKE KOMMUNE, BUSKERUD**

Vedlagt oversendes rapport om prøvegravning i 1996 av registrerte gravfelt i området mellom E16 og Monserudveien.

Universitetets Oldsaksamling beklager at rapporten ikke foreligger før nå.

Med hilsen

Jan Henning Larsen
distriktsleder

ARKIV

96/4269-5

UNIVERSITETETS
OLDSAKSAMLING

FREDERIKSGT. 3
0164 OSLO

Gårds/bruksnavn Tanberg øvre og Trøgstad	
G.nr./b.nr. 38/1 og 44/25	
Kommune Ringerike	Fylke Buskerud
Sogn Norderhov	Prestegjeld Norderhov
Eier/bruker, adr. Carl August Mohn Tanberg 3500 Hønefoss	
Gjelder: Undersøkelse av haug- dannelser i forbindelse med plan om boligfelt i området mellom E16 og Monserud- veien	
Flyfoto F66.426.704 R01 og R02	Kartref. ØK: CJ 050-5-2
Innberetning ved: Jan Henning Larsen	Dato 17. oktober 1998

BAKGRUNNEN FOR UNDERSØKELSEN

Gravfeltene som ligger på en elveslette nedenfor og V for Statens Kartverk på Hvervemoen, ble registret for Økonomisk kartverk i 1966 (F66.426.704 R01 og R02). I 1976 ble en haug innen felt R01 undersøkt av Universitetets Oldsaksamling, og det ble konstatert at det dreide seg om en naturdannelse, jfr. rapport i top.ark. ved Helge Braathen.

I forbindelse med plan om boligutbygging i området måtte Buskerud fylkeskommune avklare om haugdannelsene mellom E16 og Monserudveien var automatisk fredete kulturminner, og fylkeskommunen ba i brev av 8. juni 1996 om at Universitetets Oldsaksamling foretok vurdering av de registrerte gravfeltene.

Universitetets Oldsaksamling gjorde seg kjent med saken gjennom befaring med Knut Paasche fra fylkeskommunen og Jan Henning Larsen fra Oldsaksamlingen den 11. juni 1996. Senere ble det som ledd i saksbehandlingen foretatt befaringer 2. september 1996, 13. september 1996 og 6. november 1996 med flere eksperter fra Universitetets Oldsaksamling. Videre ble det foretatt fornyet

Gårds/bruksnavn		Tanberg øvre og Trøgstad
G.nr./b.nr.		38/1 og 44/25
Kommune Ringerike	Fylke Buskerud	

befaring med Buskerud fylkeskommune ved Knut Paasche den 14. oktober 1996.

I brev av 13. november 1996 til Buskerud fylkeskommune fremholdt Universitetets Oldsaksamling at det på grunnlag av de vurderinger som var gjort i felt og foreliggende rapporter om utgravninger at det var lite sannsynlig at selve haugformasjonene er gravhauger. Det var imidlertid nødvendig å avklare dette gjennom utvidete registreringer med maskinell sjakting (prøvegravninger).

Videre ble det pekt på at det i området er det en rekke groper knyttet til utmarksbruk. Et flertall av disse er kullgroper som er automatisk fredet i medhold av kulturminnelovens § 4, bokstav b. Nedgravningene i midten av noen av haugene kan være andre typer utmarksforminner, for eksempel fangstgroper slik som foreslått i rapport ved Knut Paasche av 19. juni 1996.

Universitetets Oldsaksamling mente derfor at det som ledd i registreringen måtte foretas maskinell sjakting av flere av haugdannelsene og nedgravningene i området. Arbeidet burde ut fra samarbeidsplikten foretas i samarbeid mellom Buskerud fylkeskommune og Universitetets Oldsaksamling.

Videre pekte Oldsaksamlingen på at en slik maskinell prøvegravning burde foretas så snart som mulig selv om det skulle være frost og ligge snø i området. Det vil være tale om enkle undersøkelser innen rammen av en dag for å bringe klarhet i hvilke formasjoner som var automatisk fredete kulturminner.

UNERSØKELSEN

I telefonsamtale 28. november 1996 anmodet fylkesarkeolog Inger Liv Gøytil Lund, Buskerud fylkeskommune, om at IAKN, Universitetets Oldsaksamling, foretok den nødvendige prøvegravningen.

Gårds/bruksnavn		Tanberg øvre og Trøgstad
G.nr./b.nr.		38/1 og 44/25
Kommune	Fylke	
Ringerike	Buskerud	

Etter avtale med grunneieren, Carl August Mohn, ble prøvegravningen utført den 3. desember 1996 ved forsker II Jan Henning Larsen. Mohn stilte gravemaskin med fører til disposisjon ved undersøkelsen.

Prøvegravningen omfattet bare haugdannelsene mellom E16 og Monserudveien, mens haugene på sydsiden av Monserudveien ikke ble vurdert. Det ble lagt sjakter i haugene nr. 1, 2, 3 og 6 på kartet som er vedlegg til Knut Paasche rapport av 19. juni 1996.

Det lå snø i området, og det var frost. Da undersøkelsen var begrenset til en dag, ble dokumentasjonen begrenset til beskrivelser. Lagdelingen var så enkel at tegning av profilen ikke ville gi opplysninger utover verbalbeskrivelsen.

DE ENKELTE HAUGDANNELSENE

Alle haugene var noe ovale med lengderetning Ø-V. Tverrmålet var inntil 20 m og høyden inntil 2 m. Alle haugene var noe uklart markert da haugfoten gikk i ett med terrenget rundt. Det ble ikke foretatt noen ny oppmåling og beskrivelse av haugene.

Haug 3

Haugen lå langs den N-S-gående driftsveien og var oval med diameter ca 15 m og høyde 1,5 m.

Det ble lagt en sjakt fra driftsveien mot V og inn til haugens sentrum med lengde 8 m, bredde 1 m og dybde 2,5 m. Sjakten ble lagt ca 1 m dypere enn driftsveien og terrenget rundt haugen for med sikkerhet å kunne fastslå om det fantes spor etter en eldre markoverflate.

Under torv- og humuslaget bestod haugen av ren elvesand med enkelte striper av grus. Det var ikke spor etter eldre markoverflate, og lagdelingen viste klart at haugen var en naturdannelse.

Gårds/bruksnavn		Tanberg øvre og Trøgstad
G.nr./b.nr.		38/1 og 44/25
Kommune	Fylke	
Ringerike	Buskerud	

Haug 2

Denne haugen var av samme form som haug 3. Det ble lagt en sjakt i haugfoten fra Ø mot driftsveien i V med lengde 6 m, bredde 1 m og dybde 2,5 m. Også her gikk sjakten ca 1 m under omliggende terreng.

Lagfølgen var den samme som i haug 3 og viste at haug 2 også var naturdannelse.

Haug 1

Denne haugen var delvis ødelagt av tidligere grustak, og det lå igjen en skalk på terrassekanten lengst N i feltet mot E16 med lengde 12 m N-S, bredde 5 m og høyde henimot 1 m.

Det ble lagt en sjakt NØ-SV gjennom midtpartiet med lengde 3 m, bredde 1 m og dybde 2 m.

Det var vekslende horisontale lag av grus og sand slik som i øvrige hauger. Haug 1 var en klar naturdannelse.

Haug 6

Denne langstrakte, N-S-gående haugen, med lengde nærmere 20 m og høyde 2 m, lå like N for Monserudveien og nærmest denne av de haugene som ble undersøkt. I sentrum var det en sirkulær nedgravning med diameter 5 m og dybde 1 m.

Det var usikkert om denne gropen kunne være et automatisk fredet kulturminne i form av kullgrop eller fangstgrop, men den manglet karakteristiske trekk for slike fornminner, blant annet markert voll. Ved bruk av jordbor var det ikke påvist kullag i gropen.

Det ble lagt en sjakt fra sentrum av gropen mot SV, lengde 5 m, bredde 1 m og dybde 1-2 m. Denne viste at gropen var gravd ned i elvesand. Total dybde var 1,5 m, det vil si at nedgravningen gikk

Gårds/bruksnavn		Tanberg øvre og Trøgstad
G.nr./b.nr.		38/1 og 44/25
Kommune	Fylke	
Ringerike	Buskerud	

0,5 m under torven i sentrum. Disse 0,5 m bestod av ifylt søppel og kvist. Profilen var bratt og bunnen flat.

Det ble ikke påvist kullag eller spor etter brenning, og det er derfor på det rene at gropen ikke var brukt som kullgrop. Det kunne heller ikke påvises spor etter nedgravning under det påfylte laget med moderne avfall. Videre var det ikke spor av konstruksjoner. Gropen var lite gjenrast. Det er derfor lite sannsynlig at gropen har vært brukt som fangstgrop.

Det ble videre lagt en sjakt inn i haugfoten, N-S 3 m, bredde 1 m og dybde 1,5 m. I profilen var det bare sterile sandmasser uten noen lagdeling og spor av opprinnelig markoverflate. Profilen viste tydelig at også denne haugen var en naturdannelse.

KONKLUSJON

Profilene gjennom haugene 1, 2, 3 og 6 viste at de er naturdannelser. Trolig dreier det seg om elveavsetninger. Haugene 4 og 5 er av samme type som de øvrige haugene, og selv om de ikke ble undersøkt, tyder forholdene på at også disse er naturdannelser. Mellom haug 6 og 7 undersøkte Universitetets Oldsaksamling i 1976 en haug med samme resultat.

I haug 6 var det en nedgravning med tverrmål 5 m og dybde 1 m. Det kunne ikke påvises at denne hadde vært brukt som kullgrop eller fangstgrop. Muligens kan gropen forklares ved at haugene har vært oppfattet som gravhauger, og at det dreier seg om forsøk på plyndring. Eventuelt kan det dreie seg om en grop gravd for deponering av avfall.

I brev av 10. desember 1996 ble Buskerud fylkeskommune underrettet om resultatet av undersøkelsen. I dette brevet har ved en feil haug 6 blitt betegnet som haug 1.

Undersøkelsen gjelder bare haugdannelsene på N-siden av Monserudveien. På S-siden ligger det tilsvarende haugdannelser og

Gårds/bruksnavn	Tanberg øvre og Trøgstad	
G.nr./b.nr.	38/1 og 44/25	
Kommune Ringerike	Fylke Buskerud	

en rekke groper som er sikre som fornminner.

Grop R 16 på N-siden av Monserudveien er en kullgrop og således automatisk fredet.

Oslo 15. oktober 1998

Jan Henning Larsen